

rodního výboru ze dne 5. listopadu 1918, čís. 28 sb. z. a n., poněvadž šlo o delikt, v § 1 tohoto nařízení výslovně jmenovaný. Další řízení musilo býti zastaveno a odsouzení obžalovaného nemohlo se tedy ani státi právoplatným. Tím odpadá hlavní podmínka vyloučení podmíněného odsouzení dle § 2 cit. zák., totiž dřívější právoplatné odsouzení, nehledíc ani k tomu, zda by amnestie ve smyslu uvedeného nařízení Národního výboru neměla téhož účinku i při odsouzení právoplatném, nejsou právě jen právoplatným prominutím trestu, o jakém zmiňuje se odst. 2 § 2 cit. zák. o podmíněném odsouzení, nýbrž amnestií mnohem šíře založenou. Dlužno tedy otázku podmíněného odkladu trestu posuzovati v tomto případě jen se stanoviska § 1 zák. o podm. odsouzení.

Čís. 346.

Ustanovení zákona o potravinách (ze dne 16. ledna 1896, čís. 89 ř. zák. z roku 1897) nebyla za války pozbavena dočasně účinnosti tím, že bylo dovoleno vyráběti potraviny náhradní.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1921, Kr I 642/20.)

Nejvyšší soud zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 17. května 1920, jímž byl uznán vinným přestupkem dle § 11 čís. 3 zák. o falšování potravin — mimo jiné z těchto

důvodů:

Stížnost namítá, že ustanovení zákona o potravinách byla za války fakticky suspendována tím, že bylo dovoleno vyráběti náhradní potraviny. Avšak nehledě k tomu, že o takové suspensi nemůže býti řeči, poněvadž nařízení úřadu pro výživu lidu ze dne 31. března 1918 se týká pouze potravin náhradních, t. j. vyráběných z látek a výrobků jiných, než dosud obvyklých, kdežto zákon o potravinách se týká požívatin a předmětů potřeby v § 1 zák. uvedených, stanoví cit. nařízení v § 4, že také náhradní potraviny musí býti co do způsobu, účelu a jakosti označeny pravdivě a srozumitelně, zakazujíc každé označení, způsobilé klamati kupce zboží, a stanovíc v § 12 na přestupky tresty.

Čís. 347.

Předražování (cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Pro trestnost pletich jest nerozhodno, v jaké roli se pachatel do pletich pouští a v jakém období se vmísí do přechodu předmětů potřeby.

Stíhání dle min. nař. ze dne 12. srpna 1918, čís. 302 ř. zák. pro neplechty podplácením nastupuje jen tehdy, nepodléhá-li čin trestu přísnějšímu.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1921, Kr II 187/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při zemském

soudě v Opavě ze dne 4. května 1920, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem pletich ve smyslu § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z.

D ů v o d y:

Uplatňujíc důvod zmatečnosti dle § 281 čís. 9 a) tr. ř., dovozuje zmatečnou stížnost, že předpisy o stihání válečné lichvy směřují jakožto ustanovení vyjimečná pouze proti škodlivým praktikám a výstřelkům vlastního obchodování a že neměla jimi býti omezována také jinaká činnost hospodářská, pokud nepodléhala stihání dle trestního zákona již v míru, že tedy není přípustno rozšiřovati předpisy ty na jiné obory než na pole vlastního obchodování; zejména přicházejí prý jako přečin dle § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. v úvahu pouze pletichy v obchodování a má prý toto trestní ustanovení význam pouze jako ochrana obyvatelstva před poškozováním se strany nelegitimního obchodu. Také ta okolnost, že ten, kdo si za splnění smlouvy, k němuž je jako zástupce nebo pomocník někoho jiného povolán, dá poskytnouti úplatu, podléhá pouze trestu dle nař. min. vnitra ze dne 12. srpna 1918, čís. 302 ř. zák., nasvědčuje prý tomu, že nedovolené spolupůsobení osob, které nejsou na obchodu účastněny bezprostředně, nespadá pod ustanovení o stihání válečné lichvy. Obžalovaný sprostředkoval prý pouze za účelem urychlení dodávky uhlí Josefu P-ovi, ohledně něhož kupní smlouva byla již dávno před tím bez účasti obžalovaného uzavřena, provisi pro úředníka uhelné kontroly, jemuž bylo dodávku uskutečniti; mohla prý by tedy býti u něho nanejvýš řeč o spoluvině na přestupku ve smyslu cit. min. nař., spáchaném oním úředníkem. Zmatečnou stížností oprávnění přiznati nelze. Nehledíc k tomu, že se přečinu dle § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. dopouští k a ž d ý, kdo se pouští do pletich, způsobilých stupňováním cenu předmětů potřeby, tedy nikoli pouze obchodník neb osoba, na tom kterém obchodě bezprostředně účastněná, spadá pod pojem pletich každé úmyslné jednání, které, hledíc k mimořádným poměrům, vyvolaným válkou, vybočuje z mezí řádného a solidního obchodování; předpokládá se hlavně, by bylo s to stupňovati cenu předmětů potřeby. Nebylo by tudíž na místě omezovati pojem pletich pouze na ty, kdož činnost pletichářskou vyvíjejí při obchodování v užším smyslu slova toho, účastníce se ho bezprostředně, a vylučovati tedy v tomto případě skutkovou podstatu pletich proto, že obžalovaný neměl účasti na právním jednání, jímž nárok Josefa P-a na dodávku uhlí vzešel. Zmatečnou stížnost ani výslovně neuvádí, co výrazem »obchodování« (Handel) vyrozumívá. Ale i kdyby tím, jak za to míti jest, mínila úplatné sprostředkování přechodu zboží, které arci v převážné většině případů bývá oděno ve formu koupě a prodeje zboží, pak stačí poukázati k tomu, že obžalovaný vyvinul činnost svoji v nejtěsnější souvislosti s dodávkou uhlí, které dle zjištění nalézacího soudu bylo obchodníku uhlím Josefu P-ovi pro okres vítkovský okresním hospodářským úřadem v Opavě přikázáno a jemu ústředním ředitelstvím Larisch-Mönnichovských dolů v Karvině mělo býti dodáno. Nalézací soud, zmiňuje se v rozhodovacích důvodech o ustanovené ceně uhlí toho, zjišťuje však skutečnost, ostatně samozřejmou, že uhlí bylo dodáno P-ovi za úplatu, P-em pak že mělo spotřebitelům býti přenecháváno rovněž za platu, tedy jim býti

prodáváno. Dle toho vztahovala se činnost obžalovaného na kup a prodej předmětu potřeby, tedy na určitý obchod. Uváží-li se dále, že pojmu pletich odpovídá každé úmyslné jednání, vybočující z mezí řádného a solidního obchodování, jež je způsobilým, stupňovati cenu předmětů potřeby, pak postrádá jakéhokoli významu i ta okolnost, že se obžalovaný jednak obchodu účastnil jaksi v roli podružené, jednak že se do věci vmísil teprve tehdy, když již právní jednání, tvořící základ dodávky, bylo bez jeho účasti přišlo k místu. Jest již dle doslovu definice § 23 čís 4 čís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. nerozhodno, v jaké roli se ten který pachatel do pletich pouští nebo se jednání pletichářského účastní, a rovněž lhotejno je období, ve kterém se pachatel do přechodu předmětů potřeby vmísí. Trestnosti takového vmísení se s hlediska pletich není tudíž na závalu ta okolnost, že právní jednání neb akt, kterým se prodej předmětu potřeby umlouvá a povinnost k jeho dodávce zakládá, se stal již dříve, pletichářské jednání možným je i v pozdějším období, zejména tedy tenkrát, když se jedná o to, by dodávka dříve již smluvená nebo stanovená, byla uvedena ve skutek. Tomuto stanovisku není na překážku ani shora zmíněné ustanovení min. nař. ze dne 12. srpna 1918, čís. 302 ř. zák. a nejsou na místě ani vývody, z něho zmateční stížností odvozované, shora rovněž již citované. Ustanovení to omezeno je dle svého doslovu pouze na toho, kdo k uzavření nebo splnění smlouvy, které činí závislým na poskytnutí úplaty druhou smluvní stranou, je jako zástupce nebo pomocník někoho jiného povolán, čehož u obžalovaného nebylo, a vztahuje se patrně jen na případy takové, v nichž poskytnutím úplaty sleduje se cíl, dosáhnouti uzavření neb splnění smlouvy, pokud se týče prodeje nebo dodávky zboží jen pro vlastní potřebu, tedy nikoli za účelem jeho dalšího zcizení a tudíž bez nebezpečí jeho zdražení. Nastupuje tudíž mírné stíhání takového počínání jakožto neplechý podplácení úřadem politickým, jak v ustanovení samotném výslovně jest uvedeno, pouze tehdy, nepodléhá-li čin trestu přísnějšímu, nezakládá-li tedy zejména skutkové podstaty některého trestného činu, stíhaného soudem. Takovýmto činem, soudně stíhatelným, jest však, jak případně dovozuje soud nalézací, jednání obžalovaného. Spatřuje soud v činnosti obžalovaného právem skutkovou podstatu přečinu pletich, jelikož byl úředníkovi uhelné kontroly, který s provedením dodávky uhlí otálel, v úmyslu, by přesnou dodávku uskutečnil za úplatu provise ve výši 1 K z jednoho q uhlí, při tom vědomě nápomocen tím, že proň provisi onu sprostředkoval, při čemž se, jsa cestujícím v oboru papírnickém, pouštěl na pole, jemu do té doby cizí, a sám za svoji námahu obdržel dle svého tvrzení, jemuž soud uvěřil, obnos 100 K. Jak rozsudek dále dovozuje, musil P., kterému nezbylo než mimo stanovenou cenu uhlí na oné provisi zapraviti ještě též 1860 K, jako obchodník s uhlím v drobném prodeji tuto provisi nějakým způsobem přiraziti, čímž spotřebitelé byli poškozeni. Tyto následky svého počínání pak musil obžalovaný dle přesvědčení nalézacího soudu jako obchodník předvídati. Nalézací soud takto zjišťuje, že počínání obžalovaného bylo provázeno i nejpodstatnějším pojmovým znakem přečinu pletich, totiž způsobilostí, stupňovati cenu uhlí, a že si obžalovaný této škodlivé stránky svého počínání byl vědom.